Stockholms stad

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN
FÖRSKOLEAVDELNINGEN

KVALITETSINDIKATOR FÖR FÖRSKOLAN 2019

Uppdaterad utifrån reviderad läroplan Lpfö 2018

Självvärdering av hur väl arbetslaget utifrån läroplanen skapar förutsättningar för barns utveckling och lärande.

- ett verktyg för alla barns rätt till en likvärdig förskola av hög kvalitet

forskolesamordning@stockholm.se
www.stockholm.se

Innehåll

Förändringar i revideringen....2
Bakgrund....3
Självvärderingsunderlaget....3
Arbetsgång....4
Viktiga aspekter....5
1. Miljö och material....6
2. Skapande och olika uttrycksformer....10
3. Språk och kommunikation....15
4. Matematik....20
5. Naturvetenskap och teknik....25

LPFÖ 2018 BÖRJAR GÄLLA 1 JULI 2019, FÖRÄNDRINGAR I SAMBAND MED REVIDERINGEN

- Mer enhetliga rubriker för områdena
- Tillägg till de viktiga aspekterna
- Anpassningar / förtydliganden i skrivningarna om bland annat digitalisering, dokumentation och jämställdhet
- Utbildning, undervisning och hållbarhet inskrivet
- Vårdnadshavare ersätter föräldrar
- Nivå 1 och 2 oförändrade

BAKGRUND

Utforskande, nyfikenhet och lust att leka och lära ska vara grunden för utbildningen. Utbildningen i förskolan ska ta sin utgångspunkt i läroplanen samt barns behov, erfarenheter och det de visar intresse för.

Resultaten av utbildningen i förskolan behöver tydliggöras och synliggöras för att kunna skapa ökad kvalitet och likvärdighet. Därför har Stockholms stad sedan 2009 beslutat att alla arbetslag vid kommunala förskolor ska använda ett självvärderingsmaterial för att bedöma hur väl man lyckas skapa förutsättningar för barns utveckling och lärande utifrån läroplanens krav. Utgångspunkten är att arbetslagets kompetens och förståelse för uppdraget kommer att påverka möjligheten att skapa dessa förutsättningar.

Materialet har uppdaterats för att motsvara kraven i den reviderade läroplanen Lpfö 2018 som gäller från 1 juli 2019.

Den största nyttan av arbetet med materialet är att bidra till diskussioner och reflektioner om den egna verksamheten och läroplanens begrepp. Tillsammans med andra underlag ger självvärderingen en möjlighet till analys av förskolans samlade resultat och kan därmed bli en viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet och utvecklingen av verksamheten.

SJÄLVVÄRDERINGSUNDERLAGET

Indikatorns fem områden utgår i huvudsak från läroplanens område *Omsorg, utveckling och lärande:*

- *Miljö och material*
- *Skapande och olika uttrycksformer*
- *Språk och kommunikation*
- *Matematik*
- *Naturvetenskap och teknik*

De bildar tillsammans med de framlyfta viktiga aspekterna nedan den helhet som avspeglar läroplanens uppdrag. De viktiga aspekterna kommer in på olika sätt på olika nivåer i områdena och är markerade i **fetstil** i materialet. Även andra viktiga begrepp kan vara fetmarkerade.

De olika områdena ska bedömas utifrån en skala med fem nivåer; 1 – 5. På nivå 1-2 finns inga beskrivningar som behöver uppfyllas för att nå nivå 3. Nivåerna 3-5 har delats in i kriterier där alla kriterier behöver vara uppfyllda för att uppnå den nivån. För att bedöma att verksamheten inom ett område bedrivs på nivå 4 eller 5 behöver även de krav för nivå 3, respektive 3 och 4, som inte upprepas vara uppfyllda. Nivåskiljande begrepp kan vara exempelvis till <u>viss del</u> eller <u>aktivt</u> och är markerade med <u>understrykning</u> i materialet.

Nivå 3 är lägsta godtagbara nivå i förhållande till läroplanens och skollagens krav medan nivå 5 innebär att läroplanens intentioner uppfylls.

Om det bedrivs praktiknära forskning i samverkan med universitet/högskolor som innebär att ny kunskap skapas bör det på annat sätt synliggöras för att bidra till av förskolans utveckling.

ARBETSGÅNG

Inför självvärderingen ska alla i arbetslaget ha fått en introduktion i materialet och hur det är tänkt att användas i det systematiska kvalitetsarbetet. Som stöd för bedömningen behöver arbetslaget samla de olika underlag som finns i form av egen relevant dokumentation, i *Planering och bedömning* eller i annan form.

Bedömningen börjar på nivå tre för att se om kraven på den nivån uppfylls så att man kan gå vidare uppåt eller behöver ta ställning till om nivå ett eller två är mest lik hur arbetet fungerar på det området.

Det är en fördel om självvärderingen sker i samverkan med chef/ledare, i annat fall är det viktigt att resultatet kommuniceras med ledningen och att ledningen ger feedback på såväl bedömningar som utvecklingsområden.

När självvärderingen är klar ska arbetslaget analysera vilka framgångsfaktorer man identifierat som kan bidra till fortsatt verksamhetsutveckling, därefter vidtar arbete med handlingsplaner/utvecklande åtgärder utifrån ej uppnådda kriterier.

Verktyget kommer att leverera åtgärdsförslag som är en spegling av de kriterier som arbetslaget bedömt som inte uppnådda. Dessa förslag behöver sedan utvecklas och konkretiseras.

Bedömning att något område inte når upp till nivå tre kräver att arbetslaget tillsammans med ansvarig chef/ledare skriver en handlingsplan som beskriver hur man ska säkerställa att utbildningen bedrivs på en godtagbar nivå utifrån skollagens och läroplanens krav.

Även om verksamheten på ett område når upp till godtagbar nivå förväntas alla arbetslag sträva efter att utveckla utbildningen och då göra en bedömning och beskrivning av vilka utvecklande åtgärder som bäst bidrar till det.

Resultatet från självvärderingen ger en nulägesbeskrivning och en överblick av hur väl verksamheten lever upp till läroplanens krav i sin helhet. Detta behöver analyseras och kompletteras med andra former av uppföljningar och utvärderingar i ett samlat kvalitetsarbete.

När utvecklingsområden genom en samlad analys identifierats bör en planering göras för när och hur utvecklingsinsatser ska genomföras samt hur de ska följas upp. Detta behöver göras på olika nivåer i enheten och insatser som inbegriper strukturella faktorer som exempelvis arbetslagets förutsättningar, kompetensutveckling och komplettering av material/utrustning hanteras på ledningsnivå.

VIKTIGA ASPEKTER

För att självvärderingen ska avspegla den helhetssyn som ska genomsyra utbildningen lyfts dessa aspekter fram på olika sätt och på olika nivåer i områdena för att komplettera dessa. Även de viktiga aspekterna går delvis in i varandra och berör varandra.

- Lek
- Omsorg
- Stöd utifrån behov
- Barns inflytande
- Samverkan med vårdnadshavare
- Mänskliga rättigheter
- Barnkonventionen
- Jämställdhet
- Hållbarhet
- Undervisning
- Digital kompetens
- Utforskande och temainriktat arbetssätt
- Dokumentation
- Systematiskt kvalitetsarbete

Begreppet undervisning i verktyget syftar på läroplanens skrivningar nedan:

- Undervisning innebär att stimulera och utmana barnen med läroplanens mål som utgångspunkt och riktning, och syftar till utveckling och lärande hos barnen.
- Undervisningen ska baseras på såväl att barnen lär tillsammans och av varandra som samspelet mellan vuxna och barn.
- Undervisningen ska utgå från ett innehåll som är planerat eller uppstår spontant eftersom barns utveckling och lärande sker hela tiden.

1. MILJÖ OCH MATERIAL

1. Det finns visst material för olika typer av aktiviteter**.** Dessa består till största delen av färdiga leksaker i en i huvudsak ”hemlik[1]” miljö med betoning på tillsyn och sysselsättning. Det är till viss del tydliggjort vilket material som bör erbjudas till barnen och arbetslaget ser till att materialet finns på plats.
2. Det finns även visst material för skapande verksamhet samt för bygg- och konstruktionslek som delvis är tillgängligt för barnen. Urvalet av material görs till stor del utifrån ett vuxenperspektiv med betoning på **omsorg** och det framgår till viss del vilka möjligheter som erbjuds. Det finns vissa bilder och anteckningar som skulle kunna utgöra underlag för bedömning av om miljö och material upplevs fungera tillfredställande.
3.
    a. **Kriterie:** Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden. Det utgår från Kemikaliesmart förskola och kompletteras med natur- och återbruksmaterial vilket bidrar till ekologisk **hållbarhet**. Det är säkert och tillgängligt för barnen så att god **omsorg** och lärande bildar en helhet.
        - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns ett rikligt och varierat material utifrån läroplanens målområden. Det är säkert, hållbart och tillgängligt för barnen. Det möjliggör att god omsorg och lärande bildar en helhet. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva och samverka sedan med chef/ledare, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*
    b. **Kriterie:** Miljö och material berikar barns **lek** och bidrar till undervisningen.
        - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att vår pedagogiska miljö och material berikar barnens lek och bidrar till undervisningen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva och samverka sedan med chef/ledare, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*
    c. **Kriterie:** Barnen är **delaktiga** i miljöns utformning och materialen genom att det påverkas av deras behov och intressen, något som ökar deras **inflytande**. Den bidrar till deras välbefinnande genom att ge möjlighet till såväl fysisk aktivitet som att finna ro.

[1] Hämtat från Skolverkets kvalitetsgranskning där begreppet används som beskrivning av miljöer uppbyggda mer utifrån vuxnas behov vilket gör den begränsande för barnen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att vår pedagogiska miljö påverkas av barnens behov och intressen. Det ökar deras inflytande och bidrar till deras välbefinnande genom att ge möjlighet till såväl fysisk aktivitet som att finna ro. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva och samverka sedan med chef/ledare, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. Kriterie: Relevanta **digitala verktyg** är ett tillägg som förstärker den pedagogiska miljön och används medvetet i olika sammanhang på förskolan vilket ger barnen förutsättningar att utveckla adekvat **digital kompetens**.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns tillgång till relevanta digitala verktyg som förstärker den pedagogiska miljön. De används medvetet i olika sammanhang vilket ger barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva och samverka sedan med chef/ledare, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. Kriterie: Det pågår ett medvetet arbete med att omsätta och ta tillvara **jämställdhetsperspektivet** i utformningen av miljö och material. Miljön ger alla barn möjlighet att vara inkluderade och utvecklas utifrån sina **behov** och **förutsättningar**.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns ett medvetet arbete med att omsätta och ta tillvara jämställdhetsperspektivet i utformningen av miljö och material. Det ger alla barn möjlighet att vara inkluderade och utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva och samverka sedan med chef/ledare, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

f. Kriterie: **Vårdnadshavarna** är informerade om hur miljön är utformad.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att vårdnadshavarna är informerade om hur miljön är utformad. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva och samverka sedan med chef/ledare, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

g. Kriterie: Det finns relevant **dokumentation** som synliggör de möjligheter som finns och med hänsyn till barns integritet hur de använder dem. I det **systematiska kvalitetsarbetet** används

dokumentationen till viss del för att utveckla miljö och material så att det bidrar till att uppfylla målen för utbildningen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns relevant dokumentation som synliggör de möjligheter som finns och med hänsyn till barns integritet hur de använder dem. Dokumentationen används till viss del i det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla miljö och material så att det bidrar till att uppfylla målen för utbildningen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva och samverka sedan med chef/ledare, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

4.

a. **Kriterie:** Den pedagogiska miljön och materialet ger förutsättningar för kreativa möten mellan barnen samt mellan barn och vuxna. Den används aktivt för att nå utbildningens mål och på ett balanserat sätt i undervisningen i ett **målstyrt**, **utforskande** och **temainriktat** arbetssätt.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår pedagogiska miljö så att den ger förutsättningar för kreativa möten mellan barnen samt mellan barn och vuxna. Den bör även användas mer aktivt för att nå utbildningens mål och på ett balanserat sätt i undervisningen i ett målstyrt, utforskande och temainriktat arbetssätt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** **Digitala verktyg** används på ett sätt som tillsammans med annat material ger barnen utökade möjligheter till lärande. Barnen fördjupar sin **digitala kompetens** genom att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen vilket ger möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar användandet av digitala verktyg på ett sätt som tillsammans med annat material ger barnen utökade möjligheter till lärande. Barnen fördjupar sin digitala kompetens genom att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen vilket ger möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** Miljö och material är genomtänkt på ett sätt som **inkluderar** alla barn bland annat genom att motverka könsstereotypa val.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår pedagogiska miljö och material på ett sätt som inkluderar alla barn bland annat genom att motverka könsstereotypa val. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** **Vårdnadshavare** är informerade om syftet med miljöns utformning.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår samverkan med vårdnadshavarna så att de får information om syftet med hur miljön är utformad. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. **Kriterie:** Dokumentation av hur **miljö och material** används blir underlag för diskussioner och reflektion i arbetslaget och i vissa delar med barnen. Den bidrar även till utvärderingen i det **systematiska kvalitetsarbetet** av i vilken mån miljö och material bidrar till att uppfylla verksamhetens prioriterade mål. Barn och vårdnadshavare ges möjlighet att vara **delaktiga** i den processen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår dokumentation av hur miljö och material används så att den blir underlag för diskussioner och reflektion i arbetslaget och i vissa delar med barnen. Den bidrar även till utvärderingen i det systematiska kvalitetsarbetet av i vilken mån miljö och material bidrar till att uppfylla verksamhetens prioriterade mål. Barn och vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga i den processen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

5.

a. **Kriterie:** Miljö och material används medvetet till att utmana barns lärande, för att öka förutsättningarna att bredda barns lekmönster och val av aktiviteter vilket medverkar till att föra **utforskandet** inom olika områden samt det **temainriktade** arbetet framåt.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår pedagogiska miljö så att den på ett mer medvetet sätt utmanar barnen i deras lärande, för att öka förutsättningarna att bredda barns lekmönster och val av aktiviteter vilket medverkar till att föra utforskandet inom olika områden samt det temainriktade arbetet framåt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** Förskolans arbetssätt och förhållningssätt genomsyras av **de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen, jämställdhetsarbete** och **hållbar utveckling.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vårt arbetssätt och förhållningssätt så att de genomsyras av de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen jämställdhetsarbete och hållbar utveckling. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** **Dokumentation** ger underlag för reflektioner om hur miljö och material stimulerar och utmanar barns lärprocesser. Detta sker med ett **vetenskapligt förhållningssätt** där **aktuell forskning** omsätts i ett **systematiskt kvalitetsarbete**. Det medverkar till att miljö och material utvecklas så att det ytterligare bidrar till barns utveckling och lärande. Både barn och vårdnadshavare ges goda, varierade och flexibla möjligheter att vara delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vårt arbete med dokumentation så att det ger underlag för reflektioner om hur miljö och material stimulerar och utmanar barns lärprocesser. Detta sker med ett vetenskapligt förhållningssätt där aktuell forskning omsätts i ett systematiskt kvalitetsarbete. Det medverkar till att miljö och material utvecklas så att det ytterligare bidrar till barns utveckling och lärande. Både barn och vårdnadshavare ges goda, varierade och flexibla möjligheter att vara delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

2. SKAPANDE OCH OLIKA UTTRYCKSFORMER

1. Vissa vuxenstyrda aktiviteter genomförs med skapande verksamhet. Betoningen ligger på tillsyn och sysselsättning. Det är till viss del tydliggjort vilka aktiviteter och vilket material som kan erbjudas och arbetslaget ser efter om materialet finns på plats och om aktiviteterna är genomförda.
2. Barnen får viss möjlighet att prova på olika skapande aktiviteter, material och uttrycksformer. Betoningen ligger på **omsorg**. Barnen har vissa möjligheter att utveckla sina förmågor. Det finns vissa bilder och anteckningar som skulle kunna utgöra underlag för uppföljning om aktiviteter och material fungerar tillfredställande.
3.

a. **Kriterie:** Barnen introduceras till olika skapande aktiviteter, material och uttrycksformer. Skapande aktiviteter och olika uttrycksformer är varierade och återkommande. Detta berikar barns lek så att god **omsorg** och lärande bildar en helhet och används i undervisningen.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att barnen introduceras till olika skapande aktiviteter, material och uttrycksformer. Skapande aktiviteter och olika uttrycksformer är varierade och återkommande. Detta berikar barns lek så att god omsorg och lärande bildar en helhet och används i undervisningen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** Barnen har möjlighet att själva utveckla sina skapande förmågor vilket ökar deras **inflytande.**

   - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att barnen har möjlighet att själva utveckla sina skapande förmågor vilket ökar deras inflytande. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** Det finns tillgång till relevanta **digitala verktyg** som används medvetet i olika skapande aktiviteter på förskolan där de kompletterar och bidrar till barns lärande vilket ger dem förutsättningar att utveckla adekvat **digital kompetens.**

   - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns tillgång till relevanta digitala verktyg som används medvetet i olika skapande aktiviteter på förskolan där de kompletterar och bidrar till barns lärande vilket ger dem förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens**.** Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** Det pågår ett medvetet arbete med att ha ett förhållningssätt som omsätter och tar tillvara **de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen**[2] i det skapande arbetet. Alla barn ges möjlighet att genom skapande arbete utvecklas utifrån sina **behov** och **förutsättningar** samt ur ett **jämställdhetsperspektiv.**

[2] Bygger på FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och FN:s konvention om barnets rättigheter. I detta innefattas ett jämställdhetsperspektiv, arbete med likabehandling och att ta tillvara kulturella variationer.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns ett medvetet arbete med att omsätta och ta tillvara de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen i det skapande arbetet. Alla barn ges möjlighet att genom skapande arbete utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar samt ur ett jämställdhetsperspektiv. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. **Kriterie:** **Vårdnadshavarna** är informerade om vilka skapande aktiviteter som förekommer.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att vårdnadshavarna är informerade om vilka skapande aktiviteter som förekommer. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

f. **Kriterie:** Det finns relevant **dokumentation** som med hänsyn till barns integritet synliggör den skapande verksamheten och visar på barns förändrade kunnande. Den används i det **systematiska kvalitetsarbetet** till viss del för att utveckla den skapande verksamheten utifrån målen för utbildningen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns relevant dokumentation som med hänsyn till barns integritet synliggör den skapande verksamheten och visar på barns förändrade kunnande. Den används i det systematiska kvalitetsarbetet till viss del för att utveckla den skapande verksamheten utifrån målen för utbildningen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

4.

a. **Kriterie:** Skapande verksamhet och olika uttrycksformer fördjupas, både som innehåll och metod. Det bidrar till barns kreativitet och används på ett balanserat sätt i undervisningen i ett **målstyrt**, **utforskande** och **temainriktat** arbetssätt.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar skapande verksamhet och olika uttrycksformer på ett fördjupande sätt både som innehåll och metod. Det bidrar till barns kreativitet och används på ett balanserat sätt i undervisningen i ett målstyrt, utforskande och temainriktat arbetssätt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** **Digitala verktyg** används där det ger utökade möjligheter för barns skapande och uttryck vilket gör dem till digitala producenter. Barnen fördjupar därmed sin **digitala kompetens** och förståelse för den digitalisering de möter.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar användandet av digitala verktyg på ett sätt som ger utökade möjligheter för barns skapande och uttryck vilket gör dem till digitala producenter. Barnen fördjupar därmed sin digitala kompetens och förståelse för den digitalisering de möter. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** Den skapande verksamheten är genomtänkt utifrån **de mänskliga rättigheterna** och **barnkonventionen** på ett sätt som **inkluderar** alla barn bland annat genom att motverka könsstereotypa val.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar arbetet så att den skapande verksamheten är genomtänkt utifrån de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen på ett sätt som inkluderar alla barn bland annat genom att motverka könsstereotypa val. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** **Vårdnadshavarna** är informerade om syftet med den skapande verksamheten.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår samverkan med vårdnadshavarna så att de får information om syftet med den skapande verksamheten. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. **Kriterie:** Dokumentation av barns lärprocesser i arbetet med skapande och andra uttrycksformer används som underlag för diskussioner och reflektion i arbetslaget och i vissa delar med barnen. Den bidrar även till utvärderingen i det **systematiska kvalitetsarbetet** av hur det skapande arbetet kan utvecklas och i vilken mån det bidrar till att skapa förutsättningar för att uppfylla verksamhetens prioriterade mål. Barn och vårdnadshavare ges möjlighet att vara **delaktiga** i den processen.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar dokumentationen av barns lärprocesser i arbetet med skapande och andra uttrycksformer används, den används som underlag för diskussioner och reflektion i arbetslaget och i vissa delar med barnen. Den bidrar även till utvärderingen i det systematiska

kvalitetsarbetet av hur det skapande arbetet kan utvecklas och i vilken mån det bidrar till att skapa förutsättningar för att uppfylla verksamhetens prioriterade mål. Barn och vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga i den processen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

5.

a. **Kriterie:** Barnen utmanas medvetet i den skapande verksamheten till att uttrycka sig i olika uttrycksformer. Detta bidrar till barns lärande inom samtliga områden samt till att föra **utforskandet** och det **temainriktade** arbetet framåt.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar den skapande verksamheten så att barnen medvetet utmanas till att uttrycka sig i olika uttrycksformer. Detta bidrar till barnens lärande inom samtliga områden samt till att föra utforskandet och det temainriktade arbetet framåt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** Förskolans arbetssätt och förhållningssätt genomsyras av de **mänskliga rättigheterna, barnkonventionen** och **jämställdhetsarbete.**

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar verksamhetens arbetssätt och förhållningssätt så att det genomsyras av de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen och jämställdhetsarbete. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie: Dokumentationen** ger underlag för reflektioner om hur det skapande arbetet bidrar till barns utveckling, lärande och metatänkande. Detta sker med ett **vetenskapligt förhållningssätt** där **aktuell forskning** omsätts i ett **systematiskt kvalitetsarbete**. Det medverkar till att skapande verksamhet och olika uttrycksformer utvecklas och fördjupas så att det ytterligare bidrar till barns lärande, känsla av mening och sammanhang samt förskolans måluppfyllelse. Både barn och vårdnadshavare ges goda, varierande och flexibla möjligheter att vara **delaktiga** i den processen.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar dokumentationen så att den ger underlag för reflektioner om hur det skapande arbetet bidrar till barns utveckling, lärande och metatänkande. Detta sker med ett vetenskapligt förhållningssätt där aktuell forskning omsätts i ett systematiskt kvalitetsarbete. Det

medverkar till att skapande verksamhet och olika uttrycksformer utvecklas och fördjupas så att det ytterligare bidrar till barns lärande, känsla av mening och sammanhang samt förskolans måluppfyllelse. Både barn och vårdnadshavare ges goda, varierande och flexibla möjligheter att vara delaktiga i den processen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

3. SPRÅK OCH KOMMUNIKATION

1. Kommunikationen mellan barn och vuxna består till stora delar av uppmaningar och ja- och nej-frågor med betoning på tillsyn. Dialog mellan barnen går ofta via den vuxne. Språket är situationsbundet och barnen har begränsat språkutrymme. Vissa sång- och sagostunder förekommer och de flesta aktiviteter genomförs i storgrupp. Det är till viss del tydliggjort vilka aktiviteter och vilket material som bör erbjudas och arbetslaget ser till att aktiviteterna genomförts och materialet finns på plats.
2. Kommunikation består i viss utsträckning av dialog mellan barn och vuxna med betoning på omsorg samt till viss del mellan barnen. Vissa aktiviteter genomförs korta stunder i mindre grupper. Visst material som är tänkt att vara språkutvecklande finns till viss del tillgängligt med betoning på **omsorg**. Det finns vissa bilder och anteckningar som skulle kunna utgöra underlag för diskussioner om aktiviteter och material fungerar tillfredställande.
3.
    a. **Kriterie:** De vuxna använder ett rikt och nyanserat språk och barnen har ett stort språkutrymme. Förmågan att kommunicera berikar barns **lek,** underlättar för samspel och gemenskap vilket bidrar till **social hållbarhet.**
        - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att de vuxna använder ett rikt och nyanserat språk och att barnen ges ett stort språkutrymme. Förmågan att kommunicera berikar barns lek, underlättar för samspel och gemenskap vilket bidrar till social hållbarhet. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*
    b. **Kriterie:** Förskolan inventerar den språkliga miljön kring barnen och arbetar i förekommande fall med att stödja barns andra **modersmål** vilket även bidrar till språkutvecklingen på svenska. Minoritetsspråk och teckenspråk stärks vid behov.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att förskolan inventerar den språkliga miljön kring barnen och arbetar i förekommande fall med att stödja barns andra modersmål vilket även bidrar till språkutvecklingen på svenska. Minoritetsspråk och teckenspråk stärks vid behov. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** Olika aktiviteter och arbetssätt som sång och högläsning förekommer regelbundet och det finns inslag av berättande samt rim- och ramsor. Detta används för att berika barns språk och kommunikation så att god **omsorg** och lärande bildar en **helhet**. Berättandet utgår från barns egna erfarenheter vilket ökar deras **inflytande**.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att aktiviteter och arbetssätt som sång och högläsning förekommer regelbundet och det finns inslag av berättande samt rim- och ramsor. Detta används för att berika barns språk och kommunikation så att god omsorg och lärande bildar en helhet. Berättandet utgår från barns egna erfarenheter vilket ökar deras inflytande. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** Barnen har tillgång till material som uppmuntrar till dialog och kommunikation och även relevanta **digitala verktyg** som används där de kompletterar och bidrar till barns språkutveckling. De stöttas medvetet i olika sammanhang för att vidga sitt ordförråd vilket även ger barnen förutsättningar att utveckla adekvat **digital kompetens.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att barnen har tillgång till material som uppmuntrar till dialog och kommunikation och även relevanta digitala verktyg som används där de kompletterar och bidrar till barns språkutveckling. De stöttas medvetet i olika sammanhang för att vidga sitt ordförråd vilket även ger barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. **Kriterie:** Det pågår ett medvetet arbete med att ha ett förhållningssätt som omsätter och tar tillvara **de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen** i arbetet med språk och kommunikation. Alla barn ges förutsättningar till språklig utveckling utifrån sina **behov** och **förutsättningar** samt ur ett **jämställdhetsperspektiv.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns ett medvetet arbete med att omsätta och ta tillvara de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen i arbetet med språk och kommunikation. Alla barn ges förutsättningar till språklig utveckling utifrån sina behov och förutsättningar samt ur ett jämställdhetsperspektiv. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

f. **Kriterie:** Vårdnadshavare är informerade om hur förskolan arbetar med barns språkutveckling.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att vårdnadshavarna är informerade om hur förskolan arbetar inom det här området. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

g. **Kriterie:** Det finns med hänsyn till barns integritet relevant **dokumentation** kring arbetet med barns språk och barns förändrade kunnande på det här området som till viss del används i det **systematiska kvalitetsarbetet** samt för att utveckla undervisningen mot målen för utbildningen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det med hänsyn till barns integritet finns relevant dokumentation kring arbetet med barns språk och barns förändrade kunnande på det här området som till viss del används i det systematiska kvalitetsarbetet samt för att utveckla undervisningen mot målen för utbildningen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

4.

a. **Kriterie:** Högläsning av litteratur är medvetet organiserad, kompletteras med andra texter och följs av samtal. Språk och symboler ses som ett verktyg för barns lärande inom alla målområden. Barns språkliga medvetenhet främjas liksom deras intresse för symboler och skrift. I all undervisning får barnen möjlighet att utveckla nya begrepp och öka sitt ordförråd. Dialog, argumenterande och förhandlande uppmuntras vilket även stärker värdegrundsarbetet.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar arbetet så att högläsning av litteratur är medvetet organiserad, kompletteras med andra texter och följs av samtal. Språk och symboler ses som ett verktyg för barns lärande inom alla målområden. Barns språkliga medvetenhet främjas liksom deras intresse för

symboler och skrift. I all undervisning får barnen möjlighet att utveckla nya begrepp och öka sitt ordförråd. Dialog, argumenterande och förhandlande uppmuntras vilket även stärker värdegrundsarbetet. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** Den språkliga miljön är genom ett aktivt arbete genomtänkt utifrån **de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen** på ett sätt som **inkluderar** alla barn oavsett könstillhörighet och där arbete för att stödja modersmålet ingår.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar den språkliga miljön så att den genom ett aktivt arbete är genomtänkt utifrån de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen på ett sätt som inkluderar alla barn oavsett könstillhörighet och där arbete för att stödja modersmålet ingår. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** **Digitala verktyg** används där det ger utökade möjligheter till barns språkutveckling. Barnen fördjupar sin **digitala kompetens** genom att använda digitala verktyg i ett språkutvecklande syfte.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar användandet av digitala verktyg där det ger utökade möjligheter till barns språkutveckling. Barnen fördjupar sin digitala kompetens genom att använda digitala verktyg i ett språkutvecklande syfte. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** Vårdnadshavarna är informerade om syftet med arbetet med språklig utveckling.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår samverkan med vårdnadshavarna så att de får information om syftet med arbetet med språklig utveckling. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. **Kriterie:** **Dokumentation** av barns lärprocesser och språkutveckling är underlag för diskussioner och reflektioner i arbetslaget. Den bidrar även till utvärderingen i det **systematiska kvalitetsarbetet** av i vilken mån arbetet med språkutveckling bidrar till att uppfylla verksamhetens prioriterade mål. Barn och vårdnadshavare ges möjlighet att vara **delaktiga** i den processen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar dokumentationen av barns lärprocesser och språkutveckling så att det blir underlag för diskussioner och reflektioner i arbetslaget. Den bidrar även till utvärderingen i det systematiska kvalitetsarbetet av i vilken mån arbetet med språkutveckling bidrar till att uppfylla verksamhetens prioriterade mål. Barn och vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga i den processen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

5.

a. **Kriterie:** Språk och kommunikation samt läs- och skrivutveckling utmanas medvetet utifrån barns intressen och förmågor vilket bidrar till barns **litteraciet.** Barnen utmanas genom att olika **texttyper / genrer** används i utbildningen.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar språk och kommunikation samt läs- och skrivutveckling så att det utmanas medvetet utifrån barnens intressen och förmågor vilket bidrar till barns litteraciet. Barnen utmanas genom att olika texttyper / genrer används i utbildningen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** Förskolans arbetssätt och förhållningssätt genomsyras av de **mänskliga rättigheterna, barnkonventionen** och **jämställdhetsarbete.**

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar verksamhetens arbetssätt och förhållningssätt så att det genomsyras av de mänskliga rättigheterna. barnkonventionen och jämställdhetsarbete. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie: Dokumentation** ger underlag för reflektioner om hur arbetet med språk och kommunikation bidrar till barns utveckling, lärande och metatänkande. Detta sker utifrån ett **vetenskapligt förhållningssätt** där **aktuell forskning** omsätts i ett **systematiskt kvalitetsarbete**. Det medverkar till att arbetet med språk och kommunikation utvecklas så att det ytterligare bidrar till barns utveckling och lärande, känsla av sammanhang och mening samt förskolans måluppfyllelse. Både barn och föräldrar ges goda, varierade och flexibla möjligheter att vara **delaktiga** i den processen.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar dokumentationen så att den ger underlag för reflektioner om hur arbete med språk och

kommunikation bidrar till barns utveckling, lärande och metatänkande. Detta sker utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt där aktuell forskning omsätts i ett systematiskt kvalitetsarbete. Det medverkar till att arbetet med språk och kommunikation utvecklas så att det ytterligare bidrar till barns utveckling och lärande, känsla av sammanhang och mening samt förskolans måluppfyllelse. Både barn och föräldrar ges goda, varierade och flexibla möjligheter att vara delaktiga i den processen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

4. MATEMATIK

1. Det finns visst material som kan uppmuntra till matematiska aktiviteter samt till bygg- och konstruktionslek, det finns delvis tillgängligt med betoning på tillsyn och sysselsättning. Det är till viss del tydliggjort vilket material som bör erbjudas.
2. Material som möjliggör sorterande samt bygg- och konstruktionslek finns till viss del tillgängligt och vissa aktiviteter genomförs med betoning på **omsorg**. Det finns vissa bilder och anteckningar som skulle kunna utgöra underlag för uppföljning om hur arbetet med matematik fungerar och arbetslaget ser till att materialet finns på plats.
3.

    a. **Kriterie:** Barnen har tillgång till ett varierat material som stimulerar till **lek** med matematiskt tänkande och aktiviteter som sorterande, klassificerande, jämförande och till bygg- och konstruktionslek vilket ökar deras **inflytande.**

        - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att barnen har tillgång till ett varierat material som stimulerar till lek med matematiskt tänkande och aktiviteter som sorterande, klassificerande, jämförande och till bygg- och konstruktionslek vilket ökar deras inflytande. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

    b. **Kriterie:** Barnen uppmärksammas på att räkna, använda siffror och antal i **lek** och i samband med samlingar och rutiner. Tal och taluppfattning liksom andra matematiska begrepp synliggörs till viss del.

        - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att barnen uppmärksammas på att räkna, använda siffror och antal i lek och i samband

med samlingar och rutiner. Tal och taluppfattning liksom andra matematiska begrepp synliggörs till viss del. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** Inom ramen för **lek** och vardag i förskolan ges barnen möjlighet att uppskatta antal, jämföra, beskriva och räkna ut hur man delar upp saker, mäter och väger etc. så att god **omsorg** och lärande bildar en **helhet.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att barnen inom ramen för lek och vardag i förskolan ges möjlighet att uppskatta antal, jämföra, beskriva och räkna ut hur man delar upp saker, mäter och väger etc. så att god omsorg och lärande bildar en helhet. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** Det finns tillgång till relevanta **digitala verktyg** som där de kompletterar och bidrar till barns lärande används medvetet i arbetet med matematik vilket ger dem förutsättningar att utveckla adekvat **digital kompetens.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns tillgång till relevanta digitala verktyg som där de kompletterar och bidrar till barns lärande används medvetet i arbetet med matematik vilket ger dem förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. **Kriterie:** Det pågår ett medvetet arbete med att ha ett förhållningssätt som omsätter och tar tillvara **de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen** i arbetet på det här området. Alla barn ges möjlighet att lära och utvecklas utifrån sina **behov** och **förutsättningar** samt även ur ett **jämställdhetsperspektiv.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns ett medvetet arbete med att ha ett förhållningssätt som omsätter och tar tillvara de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen i arbetet på det här området. Alla barn ges möjlighet att lära och utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar samt även ur ett jämställdhetsperspektiv. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

f. **Kriterie:** **Vårdnadshavarna** är informerade om hur vi arbetar med det här området.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att vårdnadshavarna är informerade om hur vi arbetar med det här området. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

g. Kriterie: Det finns med hänsyn till barns integritet relevant **dokumentation** av barns matematiska utveckling som till viss del används i det **systematiska kvalitetsarbetet** för att utveckla arbetet med matematik utifrån utbildningens mål.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det med hänsyn till barns integritet finna relevant dokumentation av barns matematiska utveckling som till viss del används i det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla arbetet med matematik utifrån utbildningens mål. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

4.

d. Kriterie: Arbetslaget fördjupar arbetet med olika matematiska aktiviteter och begrepp med olika svårighetsgrad utifrån barns intressen och erfarenheter. Det sker på ett balanserat sätt i undervisningen i ett **målstyrt**, **utforskande** och **temainriktat** arbetssätt.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar arbetet med olika matematiska aktiviteter med olika svårighetsgrad utifrån barnens intressen och erfarenheter. Det sker på ett balanserat sätt i undervisningen i ett målstyrt, utforskande och temainriktat arbetssätt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

a. Kriterie: Barnen stöttas aktivt till att vidga sitt ordförråd med matematiska begrepp. Barnen uppmanas att dra slutsatser och genom problemlösning komma fram till olika slutsatser.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar arbetet med matematiska begrepp så att barnen aktivt stöttas till att vidga sitt ordförråd med matematiska begrepp. Barnen uppmanas att dra slutsatser och genom problemlösning komma fram till olika slutsatser. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. Kriterie: **Digitala verktyg** används där det bidrar på ett sätt som ger utökade möjligheter för barns lärande. Barnen fördjupar sin **digitala**

kompetens genom att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen och får bekanta sig med programmering, analogt och/eller digitalt.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar användandet av digitala verktyg där det bidrar på ett sätt som ger utökade möjligheter för barns lärande. Barnen fördjupar sin digitala kompetens genom att utveckla en förståelse för den digitalisering de möter i vardagen och får bekanta sig med programmering, analogt och/eller digitalt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** Arbetet med matematik är genomtänkt utifrån **de mänskliga rättigheterna** och **barnkonventionen** på ett sätt som **inkluderar** alla barn oavsett könstillhörighet.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar arbetet på det här området så att det är genomtänkt utifrån de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen på ett sätt som inkluderar alla barn oavsett könstillhörighet. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** **Vårdnadshavarna** är informerade om syftet med arbetet med det här området.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår samverkan med vårdnadshavarna så att de får information om syftet med arbetet med matematik. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. **Kriterie:** **Dokumentation** av arbetet på det här området, barns lärprocesser och förändrade matematiska kunnande är underlag för diskussioner och reflektioner i arbetslaget och i vissa fall med barnen. Den bidrar även till utvärderingen i det **systematiska kvalitetsarbetet** av i vilken mån arbetet med matematik bidrar till att uppfylla verksamhetens prioriterade mål. Barn och föräldrar ges möjlighet att vara **delaktiga** i den processen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar dokumentationen av arbetet på det här området så att barns lärprocesser och förändrade matematiska kunnande blir underlag för diskussioner och reflektioner i arbetslaget och i vissa fall med barnen. Den bidrar även till utvärderingen i det systematiska kvalitetsarbetet av i vilken mån arbetet med matematik bidrar till att uppfylla verksamhetens prioriterade mål. Barn och föräldrar ges möjlighet att vara delaktiga i den processen. Vi

åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

5.

a. **Kriterie:** Barns matematiska tänkande utmanas medvetet och de får möjlighet att individuellt och tillsammans med andra förstå, lösa problem och tillämpa matematiskt och logiskt tänkande. Problemlösning bidrar till att föra **utforskandet i temainriktade arbetssätt** framåt.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar arbetet så att barnens matematiska tänkande utmanas medvetet och de får möjlighet att individuellt och tillsammans med andra förstå, lösa problem och tillämpa matematiskt och logiskt tänkande. Problemlösning bidrar till att föra utforskandet i temainriktade arbetssätt framåt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** Förskolans arbetssätt och förhållningssätt genomsyras av **de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen** och **jämställdhetsarbete**.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar verksamhetens arbetssätt och förhållningssätt så att det genomsyras av de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen och jämställdhetsarbete. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** **Dokumentation** ger underlag för reflektioner utifrån ett **vetenskapligt förhållningssätt** där **aktuell forskning** omsätts i ett **systematiskt kvalitetsarbete**. Detta medverkar till att arbetet med matematik utvecklas så att det ytterligare kan stimulera och utmana barns lärande, metatänkande, känsla av mening och sammanhang samt bidra till förskolans måluppfyllelse. Både barn och föräldrar ges goda, varierade och flexibla möjligheter att vara **delaktiga** i den processen.

   - **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar dokumentationen så att den ger underlag för reflektioner utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt där aktuell forskning omsätts i ett systematiskt kvalitetsarbete. Detta medverkar till att arbetet med matematik utvecklas så att det ytterligare kan stimulera och utmana barns lärande, metatänkande, känsla av mening och sammanhang samt bidra till förskolans måluppfyllelse. Både barn och föräldrar ges goda, varierade och flexibla

möjligheter att vara delaktiga i den processen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

5. NATURVETENSKAP OCH TEKNIK

1. Barnen erbjuds aktiviteter som ger vissa naturupplevelser med betoning på tillsyn och sysselsättning. Det finns visst material som bidrar till detta. Arbetslaget ser över om aktiviteterna genomförts.
2. Naturen används för vissa observationer av växter, djur och naturfenomen. Visst naturmaterial finns på förskolan. Barnen har tillgång till visst material för byggande och konstruerande med betoning på **omsorg**. Det finns vissa bilder och anteckningar som skulle kunna utgöra underlag för uppföljning av naturbesöken och aktiviteterna.
3.

    a. **Kriterie:** Barnen får goda möjligheter att **utforska** naturen med växter, djur och naturfenomen samt vardagsfenomen och vardagsteknik. Det sker bland annat genom experimenterande vilket även berikar barns **lek** och gör att god **omsorg** och lärande bildar en helhet. Barnen får därigenom möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt, varsamt och därmed **hållbart** förhållningssätt.

        - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att barnen får goda möjligheter att utforska naturen med växter, djur och naturfenomen samt vardagsfenomen och vardagsteknik. Det sker bland annat genom experimenterande vilket även berikar barns lek och gör att god omsorg och lärande bildar en helhet. Barnen får därigenom möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt, varsamt och därmed hållbart förhållningssätt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

    b. **Kriterie:** Barnen har tillgång till olika verktyg för sitt utforskande och ett varierat material för byggande och konstruerande vilket samtidigt ökar deras **inflytande**. Naturmaterial kompletterar materialet på förskolan.

        - **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att barnen har tillgång till olika verktyg för sitt utforskande och ett varierat material för byggande och konstruerande vilket samtidigt ökar deras inflytande. Naturmaterial kompletterar materialet på förskolan. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera*

själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)

c. **Kriterie:** Det finns tillgång till relevanta **digitala verktyg** som där de kompletterar och bidrar till barns lärande används medvetet i undervisningen på förskolan vilket bidrar till barns lärande och ger dem förutsättningar att utveckla adekvat **digital kompetens.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns tillgång till relevanta digitala verktyg som där de kompletterar och bidrar till barns lärande används medvetet i undervisningen på förskolan vilket bidrar till barns lärande och ger dem förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** Det pågår ett medvetet arbete med att ha ett förhållningssätt som omsätter och tar tillvara **de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen** i arbetet på det här området. Alla barn ges möjlighet att lära och utvecklas utifrån sina **behov** och **förutsättningar** samt även ur ett **jämställdhetsperspektiv.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns ett medvetet arbete med att ha ett förhållningssätt som omsätter och tar tillvara de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen i arbetet på det här området. Alla barn ges möjlighet att lära och utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar samt även ur ett jämställdhetsperspektiv. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

e. **Kriterie:** **Vårdnadshavarna** är informerade om hur vi arbetar med det här området.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att vårdnadshavarna är informerade om hur vi arbetar med det här området. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

f. **Kriterie:** Det finns med hänsyn till barns integritet relevant **dokumentation** om arbetet på det här området och barn förändrade kunnande som till viss del används i det **systematiska kvalitetsarbetet** för att utveckla arbetet med naturvetenskap och teknik utifrån målen för utbildningen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det med hänsyn till barns integritet finns relevant dokumentation om arbetet på det här

området och barn förändrade kunnande som till viss del används i det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla arbetet med naturvetenskap och teknik utifrån målen för utbildningen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

4.

e. Kriterie: Arbetet med naturvetenskapliga fenomen och tekniska lösningar fördjupas och barnen stöttas att vidga sitt ordförråd med naturvetenskapliga begrepp. Arbetet på det här området sker på ett balanserat sätt i undervisningen i ett **målstyrt**, **utforskande** och **temainriktat** arbetssätt.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar arbetet med naturvetenskapliga fenomen och tekniska lösningar så att det fördjupas och barnen stöttas att vidga sitt ordförråd med naturvetenskapliga begrepp. Arbetet på det här området sker på ett balanserat sätt i undervisningen i ett målstyrt, utforskande och temainriktat arbetssätt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

a. Kriterie: **Digitala verktyg** används där det bidrar på ett sätt som ger utökade möjligheter till barns lärande. Barnen fördjupar sin **digitala kompetens** genom att utveckla en förståelse för den digitala teknik de möter i vardagen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar användandet av digitala verktyg där det bidrar på ett sätt som ger utökade möjligheter till barns lärande. Barnen fördjupar sin digitala kompetens genom att utveckla en förståelse för den digitala teknik de möter i vardagen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. Kriterie: Arbetet på det här området är genomtänkt utifrån **de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen** på ett sätt som **inkluderar** alla barn oavsett könstillhörighet.

- **Åtgärdsförslag:** Vi säkerställer att det finns ett genomtänkt arbete på det här området utifrån de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen på ett sätt som inkluderar alla barn oavsett könstillhörighet. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie:** **Vårdnadshavarna** är informerade om syftet med arbetet med det här området.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar vår samverkan med vårdnadshavarna så att de får information om syftet med arbetet på det här området. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

d. **Kriterie:** Dokumentationen utgör underlag för diskussioner och reflektioner i arbetslaget och i vissa fall med barnen. Den bidrar även till utvärderingen i det **systematiska kvalitetsarbetet** av i vilken mån detta bidrar till att uppfylla förskolans prioriterade mål. Barn och föräldrar ges möjlighet att vara **delaktiga** i den processen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar dokumentationen så att den utgör underlag för diskussioner och reflektioner i arbetslaget och i vissa fall med barnen. Den bidrar även till utvärderingen i det systematiska kvalitetsarbetet av i vilken mån detta bidrar till att uppfylla förskolans prioriterade mål. Barn och föräldrar ges möjlighet att vara delaktiga i den processen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

5.

a. **Kriterie:** Barns tänkande om naturvetenskapliga fenomen, samband och teknik utmanas aktivt. Naturvetenskapligt arbetssätt med ett kritiskt tänkande bidrar till att föra **utforskandet** i **det temainriktade** arbetssättet framåt.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar barnens tänkande om naturvetenskapliga fenomen, samband och teknik och ser till att det utmanas aktivt. Naturvetenskapligt arbetssätt med ett kritiskt tänkande bidrar till att föra utforskandet i det temainriktade arbetssättet framåt. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

b. **Kriterie:** Verksamhetens arbetssätt och förhållningssätt genomsyras av de **mänskliga rättigheterna, barnkonventionen, jämställdhetsarbete** och arbete för **hållbar utveckling.**

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar verksamhetens arbetssätt och förhållningssätt så att det genomsyras av de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen, jämställdhetsarbete och arbete för hållbar utveckling. Vi åstadkommer detta genom

att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*

c. **Kriterie: Dokumentationen** ger underlag för reflektioner utifrån ett **vetenskapligt förhållningssätt** där **aktuell forskning** omsätts i ett **systematiskt kvalitetsarbete**. Detta medverkar till att arbetet med naturvetenskap och teknik utvecklas så att det ytterligare kan stimulera och utmana barns lärande, metatänkande, bidra till känsla av mening och sammanhang samt förskolans måluppfyllelse. Både barn och föräldrar ges goda, varierade och flexibla möjligheter att vara **delaktiga** i den processen.

- **Åtgärdsförslag:** Vi utvecklar dokumentationen så att den ger underlag för reflektioner utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt där aktuell forskning omsätts i ett systematiskt kvalitetsarbete. Detta medverkar till att arbetet med naturvetenskap och teknik utvecklas så att det ytterligare kan stimulera och utmana barns lärande, metatänkande, bidra till känsla av mening och sammanhang samt förskolans måluppfyllelse. Både barn och föräldrar ges goda, varierade och flexibla möjligheter att vara delaktiga i den processen. Vi åstadkommer detta genom att… *(konkretisera själva, om det finns delar som ni beskrivit under andra områden så hänvisa till det)*